

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 656. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1833_518A_1-txt-shoot-idm35515.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Det Juliske Huus.

Plutark fortæller, at da *Alexander den Store* var død, sammenlignede den Atheniensiske Taler *Demades* hans Krigs-Hær med *Jetten Polyphem*, da han havde mistet sit eneste Øie*Plutarks Galba. og det lader sig ikke blot anvende paa *Prætorianerne* efter *Augusts Død*, men gjælder tillige alle *Volds-Mænd* selv, naar de indbilde sig at deres *Staal-Handske* kan gaae i Arv som et ordenligt *Septer*, da dog *Hvad* der kun udtrykker "den *Stærkeres Ret*" ei giver *Skrællinger* mindste *Ret*, men gjør dem kun latterlige. Saadan en blind *Polyphem* var imidlertid endogsaa *Napoleon*, saa det var intet Under, at *August* kunde indbilde sig, Man ei engang behøvede at være men kun at regnes i Slægt med ham, for at have *Arve-Ret* til hele *Verden*, og virkelig blev ikke blot hans *Stif-Søn Tiber* hans *Efter-Mand*, men det saakaldte *Juliske Huus* forblev over et halvt Aarhundrede i *Besiddelse* af *Keiser-Magten*. Herover skulde Man da heller forundre sig, end over at det ei varede længer; thi det er aabenbar *Roms gamle Adel*, rænkefuld men udmarvet, der, ved at bestikke *Liv-Vagten*, stræber at besvige den egenlige *Krigs-Hær* for sin naturlige *Ret* til at raade for *Krigs-Byttet*. Disse indsmuglede *Imperato rer*, som, paa *Tiber* nær, hverken havde lært at byde eller at lyde, var imidlertid en stor *Plage* for *Rom* og er det endnu for *Historie-Skriveren*, især fordi *Romerne* har haft anderledes *Mod* og *Greb* 657 paa at beskrive alle deres *Laster* og *Daarskaber* end de store *Verdens-Begivenheder*, og fordi *Folk* har ladet sig det indprænte, at *Alt* hvad en *Tacitus* har beskrevet, end sige da *hvad* der tillige sad paa *Thronen* i *Rom*, er derved adlet til en stor *Begivenhed*, som bør være *Alle* vitterlig til *Verdens Ende*. Men vi maae bryde overtvært med *Romer-Aaget* i alle *Maader*, og ligesom *Cicero*, da han havde ladet *Catilinas* *Venner* kvæle, udraabde "de har levet," saaledes vil vi sige om hine forguede *Misdædere* "de har været en *Plage*" endogsaa for os, men i *Verdens-Historien* skal Man herefter kun bruge deres *Kroner* som *Regne-Penge* til at tælle *Aarene* med efter *Christi Fødsel*, og kun pege paa dem som *gruelige Vidnesbyrd* om, at der kan blive "et *Helvede* paa *Jorden*," thi det er der unægtelig, naar *Afskum*, eller *Daarekiste-Lemmer*, som *Tiberius*, *Caligula*, *Claudius* og *Nero* er de *Eneste*, der gjør *Opsigt* paa den store *Skue-Plads*.

Nero er den *Eneste* af dem, der afnøder os lidt mere *Opmærksomhed*, ikke ved det, der kun gjør ham mærkværdig i *Helvede*, men ved den *Forstyrrelse*, hans *grændseløse Galenskab*, i *Forbindelse* med *Enevolds-Magten*, frembragde al *Verden* over og ved den *Undergangs-Krig* han begyndte, ei alene med *Jøderne*, som den sidste *Levning* af *Oldtidens Borgerlige Selskaber*, men ogsaa med de *Christne*, i hvis *Samfund Spiren* laae til alle de *Nye*.

Ret at oprede *Neros Slægt-Register* er vist nok hverken let eller *Umagen værdt*, men paa *Spinde-Siden* var han en *Paarørende* baade ad *Anton* og *August*, og hans *Fædre*, *Domitierne*, hørde ikke blot til den gamle *Adel* men til de *Romerske Guders Yndlinger*, som ved et *Mirakel* blev *rødskiæggede* og førde *Navn* deraf**Plutarks Antonius*. *Svetons Nero*.. Hans *Moder Agrippine* var desuden *Syster* til *Caligula* og *Daatter* 658 af *Germanicus*, *Livias Sønne-Søn*, og da han nu tillige blev *kiønlyst* af *Keiser Claudius*, der havde det *Uheld* at blive hans *Moders Mand*, saa kan Man til *Nød* forstaae, hvordan det blev *mueligt*, at denne *dunhagede Knøs*, der aldrig havde lært og lærde heller aldrig et *Sværd*, kunde faae den største *Commando-Stav*, Man i *Verden* veed af at sige.

Man fortæller os sædvanlig, at *Nero* havde nydt den herligste *Opdragelse*, Man kunde ønske al *Verdens Enevolds-Herre*, og at han i sine første *Regierings-Aar* overgik selv de største *Forventninger*, men at han siden, *uheldigviis*, blev *fordærvet*, saa han ærlig fortjende *Navn* af "*Menneske-Kiønnets Fiende*;" men det er kun et *Æventyr*, de *Lærde* har sat sammen til *Senecas* og *Romernes Ære*; thi *Nero* var aabenbar baade *født* og *opdraget* til *hvad* han blev, og var ligefra *Begyndelsen* til *Enden* alle de *Romeres Kiæle-Dægge*, der ikke misundte ham hans *Rolle* eller leed under hans *Luner*. Om den berømteste af hans *For-Fædre* blev det offenkjært sagt: intet Under at han har et *Kaaber-Skiæg* (*ænobarba*) da han har en *Jern-Pande* og et *Steen-Hjerte*, og hans egen *Fader* var et bekiendt *Uhyre*, som, da Man *lykønskede* ham med *Sønnen*, selv sagde at *hvad* der avledes af ham og *Agrippine* maatte nødvendig blive en *vederstyggelig Ulykkes-Fugl**Svetons Nero 2-6.. *Neros første Lærere* skal dernæst have været en *Dandse-Mester* og en *Haar-Skiærer*, og *Seneca*, som blev deres *Eftermand* kunde vist nok baade "*Latin* og *Græsk*," hvad *Nero* ogsaa snart lærde, men var, hvad dermed godt lader sig forene, et af de foragteligste *Kryb* under *Solen***Dion LXI. 10*.. Af ham lærde *Nero*, blandt *Andet*, *Hykleri* og *Liderlighed*, hvori han gjaldt for en stor *Mester*, og den *Romerske Natur*, i *Forening* med *659 Kraftløshed* og *Kiælenskab*, gjorde selv *Resten*; thi *hvad* der udmærkede *Nero* mellem mange *Brødre* er det *Kolossalske* i hans *Tanke-Gang* og den *umættelige Ulve-Graadighed* paa *hvad* han attraaede: *Lystighed* og *højrøstet Bifald*. *Regieringen* befattede han sig i *Grunden* ligesaa lidt med, som med *Sværd-Slag*, undtagen forsaavidt han overlod den først til sin *Moder*, saa til *Seneca* og siden til *hvem* der var ved *Haanden* som han kunde lide, og han var vel ikke stort *grusommere* end *August*, der ligesaa lidt gjorde sig nogen *Samvittighed* om at rydde dem af *Veien*, der stod ham i *Veien* eller dog i *Lyset*. Havde han derfor kun ikke været *Feighed* selv, ei ruttet slet saa *umaadelig* med *Penge*, og ei viist alle "*Raads-Herrerne*" saa aabenbar *Foragt*, at han flinkede sine gamle "*Væddeløbs-Heste*" op med deres *Høitids-Dragt*, da kunde han godt slaaet baade *Fader* og *Moder*, end sige da *Seneca* ihjel, og dog blevet almindelig *forgudet*; thi selv med alt dette var han saa *yndet*, at Man ikke blot i lang *Tid* strøede *Blomster* paa hans *Grav*, men at enhver *Bedrager*, som udgav sig for "*Nero*" var vis paa *Tilløb***Svetons Nero 57. Dion LXI. 6. LXIII. 15*..

Vi kan derfor ingenlunde gjøre *Nero* til en Undtagelse fra sit Folk, men maae betragte ham som "*den sidste Romer*" paa den store Skue-Plads, hvem det behagede Skæbnen at gjøre paa een Gang til Afsky og til Latter for alle følgende Slægter; thi skildt ved Kraften og blottet for al Klogskab er den grændseløse Forfængelighed og umættelige Begiærlighed, som udmærker den Romerske Aand eller By-Vætte, stillet til Skue og gjort til Spot i *Nero*, der til alle Sider vilde vise, hvorvidt hans Magt strakde sig, og satte sin Ære i at være, som han meende, en mageløs *Sanger*! Om han virkelig, som der siges, agtede at slaee alle "Raads-Herrer" ihjel og gjøre sine frigivne Trælle til Generaler og Statholdere ⁶⁶⁰allevegne, er vel et Spørgsmaal, men Planen ligner ham unægtelig, og det var aabenbar en god Begyndelse dertil, at han satte Trællen *Tigellinus* over Liv-Vagten, istedenfor *Burrus*, som han lod forgive, og at han, under sine Triumpher ved de *Olympiske* Lege, lod en anden Træl, *Helio*, herske i Rom men indbød sin tapperste General *Corbulo*, som havde ydmyget Partherne, til sig, for at slaee ham ihjel. *Corbulo* stak sig selv ihjel og skal have erklæret at han døde med Rette, fordi han havde tjent et saadant Afskum, men den Selv-Fornægtelse kunde Man ikke vente af Mange, og da nu baade *Galleren Julius Vindex*, som havde opsvunget sig til Anfører for den Romer-Hær der stod i hans Fædreneland, og Romeren *Galba*, som raadte i *Spanien*, gjorde Opstand, da blev *Nero* naturligviis ællevild og lodes i Stikken af alle sine Sangere, Giøglere, Svire-Brødre og Tilbedere, saa han knap beholdt en Træl, der vilde hjælpe ham ud af Verden, og undgik kun ved det foragteligste Selv-Mord den offentlige Beskiæmmelse, Raadet med Liv-Vagten^s Minde havde tilkeiset ham—^{*}Svetons *Nero* 39-49. Dion LXII. 13. 19-24. LXIII. 12-17. 22-29..

Det var i den 211te Olympiade, omtrent 70 Aar e. Ch. at Gienfærdet af de gamle Romere forsvandt med *Nero*, og da paa samme Tid den sidste Levning af Old-Tidens Folke-Liv blev for menneskelige Øine tilintetgiort, ved *Jerusalems Forstyrrelse*, saa er det klart, at Old-Tidens Historie slutter sig selv med disse to Begivenheder, og Stats-Historien vilde aabenbar være sluttet med det Samme, hvis ikke, som En af Israels Propheter udtrykte sig, den *Almægtige* havde selv taget Hjerte-Skuddet af Ceder-Toppen og plantet paa et Bjerg til en ny Stamme, i hvis Grene alle Fugle, ja Alt med Vinger, skulde bygge og bevise, at *Israels Gud* ⁶⁶¹kan fælde de store Træer og opelske de Smaa, lade de frodige Træer gaae ud og de Udgangne skyde paa Ny ^{*}Ezechiel 17.!